

“ANALİZİN GELECEĞİ VE NÖROPSİKANALİZ”e dair Celal Odağ ile bir söyleşi - Kasım 2011

--- Nöropsikanalize ilginiz nereden kaynaklandı?

Ülkemizde analiz sözcüğünden geçilmiyor. Oysa analizin ona tüm saygıma ve vazgeçilmez bir yöntem olduğuna inanmama karşın sağaltımda etkileri oldukça sınırlı. Psikoz, prepsikotik durum, madde bağımlılığı, şiddetli örselenme, kendini yaralayıcı davranış, ağır borderline bozuklukları, kötü narsistik nevrozlarda, çocuklar, ergenlerde amaçlanan sonuçları tamamen veremiyor. Bu çok sınırlı etkinin birçok analist tarafından görüldüğü, bu yetersizliğinin çaresizlikle yaşandığını izlemekteyim. Çaresizlik ise, ruh çözümlemesinde daha etkili bir yol ve olanak bulma beklentilerini yeşertiyor. **Ben, daha etkili bir yol oluşturma beklentilerinin analizin doğuşuyla birlikte başladığını, analize, iniş ve çıkışlarında eşlik ettiğini ve analizin değişmezlerinden olduğunu varsayıyorum.**

1900 yıllarında Freud'un "bilinç" kavramına "bilinçdışı" nı katması şiddetle eleştirilmiş ama eleştiriler ruhsal sağaltımda yeni bir yol açıldığı umutlarını ve bu umutlarla birlikte analizin gelişmesini engelleyememişti. 1940 yıllarında ise analistlerin bir küme hastalıkları saptadıklarını ve bunlara psödoşizofreni, ambulatoir şizofreni, latent şizofreni tanımlarını koyduklarını görürüz. Görürüz ki "sınır olguları" deyimi de ilk kez bu tanımlar arasında yerini almıştır. O yıllar bu hastalıkların sağaltılmayacaklarına inanılıyordu. Ta ki 1970 yıllarına dek. O yıllara geliştirilen iki büyük "Kendilik Psikolojisi" ile "Nesne İlişkileri" kuramı - yani Kohut ile Kernberg- bu hastalıkların sağaltımında bir umut kaynağı olmuştur. Bu umut o yıllarda başlayan bebek gözlemleriyle daha da şiddetlenmiştir. **1980'li yıllar ise nöropsikanalitik araştırmaların başladığı ve yeni umutların yeşerdiği bir dönemdir.**

Analizin kısaca özetlediğim gelişim çizgisini izleyenlerin bu umuda kapılmaması ve nöropsikanalitik araştırmalara ilgi duymaması olanaksızdı. Bu bende de böyle oldu.

--- Size göre psikonörobiyolojik araştırmalar neden psikanaliz için önemli?

Her şeyden önce belirttiğim çaresizlik/umut döngüsünde yerlerini aldıkları için...

Son yıllarda analizde köklü olumlu değişimlerin işaretlerini gördüğüm için...

İstatistiksel ve psikonörobiyolojik araştırmaların analizin salt bir "yorum bilim" olma özelliğini değiştireceğini ummaktayım. Geçen yüzyılın seksenli ve doksanlı yılları ruh çözümlemesine kuşku dolu eleştirilerin yapıldığı yıllardır. Aynı yıllar istatistiksel araştırmaların analize girmeğe başladığı bir dönemi de başlatır. İzmir Psikanaliz ve Psikoterapi kongrelerimizin değişmez katılımcısı Prof. R. Krause'yi, ben Almanya'da bu araştırmaların öncülerinden saymaktayım. Aynı dönemde yavaş yavaş psikonörobiyolojik bulgular ruh çözümlemesine katılmaya başladılar. Veriler analiz için yüz güldürücü oldu. Kandel, Solms, Schore gibi psikonörobiyolojik araştırmacıların aldığı sonuçlar Freud'un varsayımlarının çoğunu doğruluyordu. Her şeyden önce ruhsal süreçler ile beyin işlevlerinin benzerliklerini, eşzamanlı ve birbirleriyle bir etkileşim içinde olduklarını kanıtlamışlardı. Dürtülerin limbik sistemdeki biyolojik kökenleri üzerinde duruyor ve dürtülerden vazgeçilemeyeceğini öne sürüyorlardı. Prefrontal kortekste düşleri yönlendiren düzeneklerin bulunduğunu ortaya çıkarmışlardı. Aynı bölgede dürtü - afekt kontrolünü ve gerçeği değerlendirmeyi sağlayan merkezlerin bulunduğunu gösteriyorlardı. Daha da ileri gidiyor, psikoterapinin somut organik bir değişime neden olup olmadığı sorusunu araştırıyorlardı. Aldıkları sonuçlar umut vericiydiler. **Psikanaliz/Psikoterapi yardımı ile olumlu organik değişikliklerin, yani beyinde biyolojik bir onarımın varlığı görüntüleme yöntemleriyle kanıtlanmıştı.** Başka bir buluşlarıysa

serebral kortekste çocukluktan gelen değişime açık onarıcı bir yetinin bulunmasıydı. Bu yetinin ömür boyu sürmesi prognostik anlayışımıza beklemediğimiz zenginlikte olanaklar sağlıyordu. **İnsanlar arasındaki ilişkinin aynı zamanda beyinden beyine bir etkileşim olduğunu savunuyorlardı.** Anne-bebek ilişkisinde de sistemleri gelişmemiş, örgütlenmemiş, olgunlaşmamış bir beyinle dizgeleri gelişmiş, olgunlaşmış, örgütlenmiş bir beyin arasındaki etkileşim söz konusuydu. Böylece anne ile bebek arasındaki ilişkiye, psişik etkileşime paralel olarak beyinden beyine etkileşim eşlik ediyordu.

---Nöropsikanalizin psikanalize etkilerini ve psikanalizin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Son yıllarda analizde köklü değişimlerin işaretlerini görüyorum. Önce istatistiksel araştırmalar ruh çözümlemesini desteklediler. Bebeklerle yapılan gözlemler daha da önceleri başlamışlardı. Bununla yetinilmedi. Psikonörobiyolojik araştırmalar bu çalışmalara katıldılar. **Psikanaliz ve psikoterapinin beyinde onarıcı değişimler sağladığının kanıtlanması bu çalışmaların en çarpıcı sonuçları arasındaydı.** Böylece psikonörobiyolojik araştırmalar yoluyla hastalardaki öznel değişimlerin somut kökenleri saptanmış oldu. 1980 li yıllarından sonra başlayan bu değişimler bir devrim özelliğini taşıyor. İstatistiksel çalışmaların, bebek gözlemlerinin ve psikonörobiyolojik araştırmaların analizin salt bir "yorumbilim" olma özelliğini değiştireceğini umuyorum. Analiz ile psikonörobiyoloji bilim dalları arasında bir yakınlaşmanın olup olamayacağı sorusuna karamsar yanıt verenler de mevcut. **Analizin diğer bilim dallarına kapalılığı psikonörobiyoloji kökenli kesimden gelen en etkin eleştiriler arasında. Tümü analizin başka disiplin dallarına kapılarını açması gereğinde birleşiyorlar.** Eğer bu kapalılık sürerse başka bilim dallarının gelip analizi kapsayacağı görüşünü öne sürüyorlar. Schore ise çığır açan yayınlarında psikonörobiyologlar ile analistlerin ortak bir zeminde buluşacaklarına, örneğin "afekt" gibi ortak bir konuda yaklaşabileceklerine inanıyor. Schore afektif süreçlerin derinindeki düzeneklerin- nöropsikanalitik bir yaklaşımla- hem ruhsal yapısal öğeleri hem de işlevleri gösterdiğini ve bu noktada sinirbilimcilerle analistler arasında görüş birliğinin bulunduğunu savunuyor. **Schore'un görüşü Freud'un ilk görüşüne paralel: "nöroloji" ve "analiz" in birbirlerinden ayıramayacakları inancını içeriyor.** Aslında analiz 1870 yıllarından yani başladığı günden bu yana eleştirilmiş, eleştirilmekle kalınmamış bazılarınca dışlanmış hatta şiddetle yoksanmış bir bilim dalıdır. Bu kadar eleştiri ve yoksanmaya karşın ruh çözümlemesi bunları aşacak gücü gösterebilmiş, tüm karşı koyuşlara karşın yoluna devam edebilmiştir. Bu gücün, nöropsikanalitik araştırmalarla pekişeceğini düşünüyorum. Freud'un öngördüğü -ama kendi yüzyılında kanıtlayamadığı - somut bulgular bu yüzyılda nöropsikanalizle sağlanabilir görünüyor. **Bu bana eskisinden daha da fazla, analizin tüm bilim dallarına kapılarını açabilecek yapıyı ve kimliği taşıdığı inancını veriyor.**

CELAL ODAĞ:

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde psikiyatri uzmanlığını aldıktan sonra Almanya'da on yıllık bir psikanaliz eğitimi tamamlayan Odağ, Ankara Üniversitesi ve Heinrich Heine Üniversitesi Tıp Fakültelerinde öğretim görevliliği yaptı. Düsseldorf Psikanaliz Enstitüsü kurucularından olan değerli uzmanımız, 1994 yılında İzmir'de Halime Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Vakfı'nı kurmuştur. Vakıf halihazırda onbeş kitap yayınlamıştır ve her yıl İzmir Psikanaliz ve Psikoterapi Günleri'ni gerçekleştirmektedir (www.halimeodagvakfi.com).

*Bu söyleşi Gökçe Özkarar tarafından yapılmıştır. (www.npsa-istanbul.com)